

СЫР ТАБИҒАТЫ

ҚОҒАМДЫҚ - ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ГАЗЕТ

ОБЩЕСТВЕННО - ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

2013 жылдан бастап шығады

Апта сайын жарық көреді

E-mail: syr.tabigaty@gmail.com

www.syrtabigaty.kz

МЕМЛЕКЕТТІК ОРМАН ҚОРЫНЫҢ 5,6 МЛН ГА АУМАҒЫ ӨРТТІ ЕРТЕ АНЫҚТАУ ЖҮЙЕСІМЕН ҚАМТЫЛМАҚ

«2025 ЖЫЛҒЫ ӨРТ ҚАУІПСІЗДІК МАУСЫМЫНА
ДАЙЫНДЫҚ ШАРАЛАРЫ»

Көктем мезгілінің келуімен өрт қауіпі жоғары кезең басталады. Бұл маусым еліміздің оңтүстік және батыс өңірлерінде 26 наурыздан, солтүстік және орталық өңірлерде 7 сәуірден, ал шығыста 14 сәуірден басталады.

2025 жылдың басынан бастап еліміздің мемлекеттік орман қоры аумағында жалпы ауданы 4831 га болатын 32 орман өрті

тіркелді, олардың пайда болуының негізгі себептері - дала өрті мен құрғақ найзағай.

Айта кету керек, орман өрттерін жою олардың уақытылы анықталуына байланысты, ал орман өрттерін анықтау мен жоюдың тиімді әдісі - ормандарды авиациялық қорғау.

Сондай-ақ, орман өрттерін ерте анықтау жүйесін енгізу жалғасуда. Оны енгізу

нәтижесінде «Ертіс орманы» резерватының аумағында бір өрттің орташа ауданы 2023 жылғы 11,6 гектардан 2024 жылы 0,1 гектарға дейін төмендеді.

Биыл аталмыш жүйе «Семей орманы» резерваты мен 23 орман шаруашылығында орнатылады. Жыл соңына қарай орман өртін ерте анықтау жүйесімен 5,6 млн. гектар мемлекеттік орман қоры қамтылатын болады. Сонымен қатар, орман өрттерінің алдын алу бойынша:

- 11 мың км көлемінде минералданған жолақтар мен өртке қарсы үзілістер жасау;
- қолданыстағы ұзақтығы 310 мың км минералды жолақтарға күтім жасау;

- Көктемгі кезеңде дала өрттерінің орман қорына өтуін болдырмау мақсатында 15 мың км көлеміндегі аумақта қураған шөптерді өртеу жоспарланған.

Жыл басынан бері ЭТРМ мекемелеріне 136 шағын орман өрт сөндіру кешені мен 60 трактор жеткізілді. Маусым айының соңына дейін қалған 166 өрт сөндіру машинасы, 27 шағын орман өрт сөндіру кешені және 15 трактор жеткізіледі деп күтілуде.

Жыл соңына дейін әкімдіктердің орман шаруашылықтарына 186 өрт сөндіру машинасын, 186 шағын орман өрт сөндіру кешенін және 247 трактор сатып алу жоспарланған.

Осы шаралар еліміздегі өрт қауіпі жоғары 11 өңірде орман шаруашылығы мекемелерін 100% қарақандыруға мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар Министрлігі,
www.gov.kz материалдар бойынша.

ДОЛЯ ЧИСТОЙ ЭНЕРГИИ В МИРОВОМ ЭЛЕКТРОСНАБЖЕНИИ ПРЕВЫСИЛА 40%

На начало текущего года установленная мощность возобновляемых источников энергии (ВИЭ) в Казахстане достигла 3 тыс. МВт - на 5,7% больше, чем годом ранее. Для сравнения: на конец 2023-го этот показатель составлял 2,9 тыс. МВт. Об этом передает агентство Kazinform со ссылкой на energyprom.kz.

Наибольшая доля установленной мощности пришлась на ветровые электростанции: 1,5 тыс. МВт - на 9% больше, чем на начало прошлого года. На втором месте оказались солнечные электростанции: 1,2 тыс. МВт, годовой прирост - на 1,7%. Далее следуют малые гидроэлектростанции (287,7 МВт) и биоэлектростанции (1,8 МВт).

За январь-декабрь 2024 года производство электроэнергии объектами ВИЭ достигло 7,6 млрд кВт·ч - на 13,6% больше по сравнению с аналогичным периодом 2023-го. Доля ВИЭ в общем объеме выработки электроэнергии

составила 6,43%, против 5,92% годом ранее.

Основной объем генерации среди объектов ВИЭ традиционно обеспечили ветровые электростанции: 4,5 млрд кВт·ч - сразу на 18% больше в годовом выражении. Второе место заняли солнечные электростанции с показателем в 1,9 млрд кВт·ч и приростом на 1,9%.

Производство электроэнергии малыми гидроэлектростанциями достигло 1,2 млрд кВт·ч, увеличившись на 18,4%. Выработка электроэнергии биоэлектростанциями, напротив, сократилась на 41,7%, до 1,6 млн кВт·ч. Развитие электроэнергетики невозможно без инвестиций. За январь-февраль текущего года объем вложений в основной капитал в сфере производства электроэнергии в Казахстане составил 45,2 млрд тг - на 12,4% больше в стоимостном выражении по сравнению с аналогичным периодом 2024-го. В региональном разрезе

наибольшие объемы инвестиций пришлось на Кызылординскую, Павлодарскую области и область Жетысу.

Больше всего средств было направлено в сегмент тепловых электростанций: 30,3 млрд тг - немного меньше, чем годом ранее (30,9 млрд тг). Второе же место заняли инвестиции в ветровые электростанции: 11 млрд тг. Далее идут капвложения в сегмент гидроэлектростанций: 2,4 млрд тг. В развитие солнечной энергетики инвестировали лишь 922,9 млн тг.

Согласно данным Our World in Data, в среднем по миру на долю электроэнергии, вырабатываемой за счет ВИЭ, в 2023 году пришлось 30,2%. В Азии этот показатель составил 24,7%, в странах СНГ - 17,7%.

В Казахстане доля электроэнергии, полученной за счет ВИЭ, по итогам анализа, достигла 12,76%. Сразу сделаем важное замечание: в этом рейтинге аналитики учитывали гидроэнергетику в целом, а не только малые ГЭС, поэтому данные значительно отличаются от казахстанской статистики.

У РК средний результат среди стран СНГ. Выше Казахстана (зачастую в основном как раз за счет гидроэнергетики) в рейтинге расположились Таджикистан (89,37%), Кыргызстан (85,92%), Армения (26,57%), Украина (19,74%) и Россия (17,57%), ниже - Молдова (9,68%), Узбекистан (9,38%), Азербайджан (6,86%), Беларусь (2,71%) и Туркменистан (0,03%).

В глобальном рейтинге по доле электроэнергии, вырабатываемой за счет ВИЭ, Казахстан занял 145-е место из 195. Лидерами рейтинга с показателем в 100% стали Албания, Бутан, Центральноафриканская Республика, Демократическая Республика Конго, Лесото, Непал и Парагвай. Последнее место досталось Туркменистану.

По материалам Р.Дусумова, inform.kz, фото: Kazinform.

12+ №14(492)
сәуір
23 апреля 2025
Сәрсенбі • Среда • Wednesday

КАК КЛИМАТ ВЛИЯЕТ
НА МИГРАЦИОННЫЕ
ПРОЦЕССЫ КАЗАХСТАНА?

ЧИТАЙТЕ НА 2-Й СТРАНИЦЕ

ЖАРА, ГРОЗЫ, СМОГ И
ПЫЛЬЦА УСИЛИВАЮТ
СЕЗОННУЮ АЛЛЕРГИЮ
ПО ВСЕМУ МИРУ

ЧИТАЙТЕ НА 3-Й СТРАНИЦЕ

КОРИЦА ПРОТИВ
ГРИБКОВ И НАСЕКОМЫХ:
ПРОСТОЕ СРЕДСТВО
ДЛЯ САДОВОДОВ

ЧИТАЙТЕ НА 8-Й СТРАНИЦЕ

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ КЫЗЫЛОРДА	Ср., 23 апреля 2025	Чт., 24 апреля 2025	Пт., 25 апреля 2025	Сб., 26 апреля 2025	Вс., 27 апреля 2025	Пн., 28 апреля 2025	Вт., 29 апреля 2025
 Источник: gismeteo.kz	 +29°C Ясно	 +29°C Ясно	 +30°C Малооблачно	 +34°C Малооблачно	 +30°C Ясно	 +34°C Малооблачно	 +20°C Ясно
Долгосрочный прогноз погоды является ориентировочным и отражает только характер изменения погоды.	2 м/с СВ +13°C 52% влажн. 755 мм рт.ст.	3 м/с В +15°C 55% влажн. 753 мм рт.ст.	4 м/с ЮВ +16°C 50% влажн. 749 мм рт.ст.	5 м/с Ю +19°C 34% влажн. 745 мм рт.ст.	6 м/с З +21°C 48% влажн. 746 мм рт.ст.	7 м/с З +16°C 43% влажн. 751 мм рт.ст.	6 м/с З +10°C 37% влажн. 760 мм рт.ст.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЖАНУАРЛАРЫН ӘКЕТУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ ТУРАЛЫ

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2025 жылғы 4 сәуірдегі № 100 және Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің м.а. 2025 жылғы 7 сәуірдегі № 155 бірлескен бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет Министрінің 2025 жылғы 8 сәуірде № 35958 болып тіркелді "Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 1-тармағының және 11) тармақшасына 22-бабының 2-тармағына, "Сауда қызметін реттеу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 17-бабы 1-тармағына, "Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты ратификациялау туралы" Қазақстан Республикасының Заңымен ратификацияланған Еуразиялық экономикалық одақ туралы шарттың 29-бабына, сондай-ақ көрсетілген Шартқа 7-қосымшасының 10- бөліміне сәйкес Қазақстан Республикасының аумағынан ірі қара малдың аналық басын (Еуразиялық экономикалық одақтың сыртқы экономикалық қызметі бірінғай тауар номенклатурасының коды 0102) және ұсақ малдың аналық басын (Еуразиялық экономикалық одақтың сыртқы экономикалық қызметі бірінғай тауар номенклатурасының коды 0104) әкетуге алты ай мерзімге тыйым салу енгізілген.

Қызылорда облысы бойынша
Мемлекеттік кірістер Департаменті.

О НЕКОТОРЫХ ВОПРОСАХ ВЫВОЗА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ЖИВОТНЫХ

В соответствии с совместным приказом Министра сельского хозяйства Республики Казахстан от 4 апреля 2025 года № 100 и и.о. Министра финансов Республики Казахстан от 7 апреля 2025 года № 155. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 8 апреля 2025 года № 35958 В соответствии с пункта подпунктом 11) 1 статьи 6 и статьи пунктом 2 22 Закона Республики Казахстан "О национальной безопасности Республики Казахстан", пунктом 1 статьи 17 Закона Республики Казахстан "О регулировании торговой деятельности", статьей 29 Договора о Евразийском экономическом союзе, ратифицированного Законом Республики Казахстан "О ратификации Договора о Евразийском экономическом союзе", а также разделом 10 приложения 7 к указанному Договору введен запрет сроком на шесть месяцев на вывоз с территории Республики Казахстан маточного поголовья крупного рогатого скота (код единой товарной номенклатуры внешнеэкономической деятельности Евразийского экономического союза 0102) и маточного поголовья мелкого рогатого скота (код единой товарной номенклатуры внешнеэкономической деятельности Евразийского экономического союза 0104).

Департамент государственных
доходов по Кызылординской области.

БАҚЫЛАУ КАССА МАШИНАСЫН ҚОЛДАНУ КЕЗІНДЕГІ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Қазалы ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер Баскармасы төмендегіні хабарлайды.

Қазақстан Республикасы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Кодексінің 166-бабына сәйкес, қолма-қол ақшалай есеп айырысулар арқылы өз қызметтерін жүзеге асыратын барлық салық төлеушілер бақылау касса машиналарын қолдануға міндетті.

Бақылау касса машиналарын қолдану кезінде мынандай талаптар қойылады:

1. Ақшалай есеп айырысулармен байланысты қызмет басталғанға дейін бақылау касса машинасын салық органында есепке қою қажет.

2. Әрбір тауар, жұмыс, көрсетілетін қызмет үшін төленген сомаға бақылау касса машинасының чегін беру қажет.

Салық кодексінің 166-бабының 6-тармағында БКМ чегінің деректемелері, оның ішінде тауардың, жұмыстың, көрсетілетін қызметтің (бұдан әрі – ТЖК) атауы туралы ақпарат бекітілген.

Осыған орай, барлық қолма-қол ақшалай есеп айырысулар арқылы өз қызметтерін жүзеге асыратын салық төлеушілер бақылау касса машинасының түбіртегін тауар атауымен басу керектігін ескертеді.

Егерде, жоғарыдағы талаптарды сақтамай деректерді тіркеу және (немесе) беру функциясы бар бақылау касса машиналарын тіркемеген жағдайда, сонымен қатар сатып алушыға бақылау касса машинасының чегін бермеген жағдайда Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің 284 бабына сәйкес жауапкершілік көзделетінін ескертеді.

Г.ЖАКСЫБАЕВА,
Қазалы ауданы бойынша Мемлекеттік
кірістер Баскармасының бас маманы.

Комитет по миграции Минтруда провел исследование последних климатических изменений и установил их взаимосвязь с миграционными процессами в Казахстане, передает корреспондент агентства Iz-sin Kazinform.

Исследовательская работа была проведена совместно с Международной организацией по миграции на основе данных Минэкологии и МЧС.

В современном мире климатические изменения становятся одним из серьезных факторов, влияющих на мобильность населения. Повышение глобальной температуры, учащение экстремальных погодных явлений, деградация земель и нехватка водных ресурсов вынуждают людей переселяться в поисках безопасных условий для жизни.

- Климатическая миграция затрагивает как развивающиеся страны, где изменение климата особенно остро сказывается на сельском хозяйстве и инфраструктуре, так и развитые государства, сталкивающиеся с новыми вызовами, связанными с приемом и интеграцией мигрантов. В то же время единого международного термина, который бы использовался для описания лиц, перемещающихся по причинам, связанным с окружающей средой, не существует, то есть понятия «климатический» или «экологический» мигрант как такового нет. Вопрос адаптации к этим процессам требует комплексного подхода, включающего международное сотрудничество, устойчивое развитие и инновационные решения в области экологии и управления ресурсами, - отмечает председатель Комитета по миграции МСТЗН РК Асет Шонов.

Конкретно на территории Казахстана климатическими факторами, которые могут оказывать влияние на миграционную сферу, можно считать рост температуры, изменения осадков и сезонные аномалии.

Так, средняя температура в нашей стране продолжает повышаться. С 1960-х годов каждое последующее десятилетие было теплее предыдущего. Последние годы стали рекордными: средняя температура в 2019–2023 годы превысила климатическую норму на 1,02 °С, а 2023 год стал самым теплым за всю историю наблюдений. Аномалии температуры в отдельных регионах достигали 2,7 °С. Средняя скорость потепления с 1976 по 2023 годы составляет 0,36 °С за десятилетие.

Весна и лето 2023 года были экстремально теплыми, особенно в западных и юго-западных регионах страны. Осень оказалась самой теплой за всю историю наблюдений, а зима 2022/2023 годов была относительно холодной, особенно в горных районах Южного Казахстана. Дефицит осадков весной и летом усугубил ситуацию, а осень принесла рекордные дожди.

Количество осадков в Казахстане варьируется. В последние 40 лет не наблюдается стабильной тенденции, а периоды избыточного увлажнения сменяются засухливыми годами. В 2023 году на большей части страны осадки выпали в пределах нормы или выше нее, однако южные регионы столкнулись с серьезной засухой. При этом уже осенью был зафиксирован рекордный уровень осадков - 163,1% от нормы.

КӨКЖӨТЕЛ АУРУЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ

Көкжөтел - бұл көбінесе балаларда байқалатын және белгілі бір клиникалық көрінісі мен белгілері бар инфекциялық ауру. Көкжөтелдің ерекшелігі - тыныс алу функциясының бұзылуы және аурудың дамуы кезінде тыныс алу жолдарының шырышты қабаттарының зақымдануы.

Жиі асқынулар екі жасқа дейінгі балалар мен қарт адамдарға анағұрлым тән. Алайда, кез келген жаста ауру әл-ауқатты едәуір нашарлатуы мүмкін, сондықтан көкжөтел белгілері мен

инфекцияны жұқтырудың алдын алу әдістерін білу маңызды. Көкжөтелдің белгілері жоғары тыныс жолдарының бактериялық инфекциясына ұқсас:

- дене қызуының +38°C-қа дейін көтерілуі, қалтырау;
- әлсіздік, бұлшықеттердің «сырқырауы», бас ауруы;
- мұрын жолдарынан ағу, мұрынның бітелуі, құрғақ жөтел, шырышты қабықтың ісінуі.

Қоздырғыштың берілуі инфекция жұқтырған адаммен тығыз байланыста болған кезде ауа-тамшылы жолмен жүғады. Ауру адам аурудың айқын сатысы басталғаннан кейін 30 күн ішінде алғашқы патологиялық көріністерден инфекцияны тарата алады. Жөтелдің қарқындылығы сияқты белгі биологиялық сыйықтықтағы (сілекей, шырышты қақырық) қоздырғыштың таралу дәрежесімен байланысты.

Көкжөтелге қарсы негізгі алдын алу шарасы вакциналау болып табылады. Қазақстан Республикасының Ұлттық егу күнтізбесіне сәйкес балаларға екпе егу бір мезгілде тиісінше 5-6 аурудан: дифтериядан, сіреспемен, көкжөтелден, полиомиелиттен, В типті гемофильді инфекциядан және В гепатитінен қорғайтын құрамында АБКДС бар бес және алты компонентті құрама вакциналарды қолдана отырып жүргізіледі. Көкжөтелден барынша қорғау үшін балаларға 5 екпе алу қажет, оның ішінде 2 айдан бастап 1 ай аралығымен 3 екпе, содан кейін бірінші ревакцинация бір жарым жаста, екінші ревакцинация 6 жаста жүргізіледі.

Балаңызды имундауды кешіктірмеңіз! Оның денсаулығы – сіздің қолыңызда!

Жанакорған аудандық санитариялық-
эпидемиологиялық бақылау Баскармасы.

ЕУАЗИЯЛЫҚ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ОДАҚТА ТАУАРЛАРДЫҢ ИМПОРТЫ КЕЗІНДЕ ҚОСЫЛҒАН ҚҰН САЛЫҒЫН ЕСЕПТЕУ ЖӘНЕ ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ

"Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдері туралы" Кодексінің 456-бабының талаптарына сәйкес Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің аумағынан Қазақстан Республикасының аумағына тауарлардың, оның ішінде алыс-беріс шикізатын қайта өңдеу өнімдері болып табылатын тауарлардың импорты кезінде салық төлеуші орналасқан (тұрғылықты) жеріндегі салық органына тауарларды әкелу және жанама салықтарды төлеу туралы, оның ішінде лизинг шарттары (келісімшарттары) бойынша өтінішті, егер осы тармақта өзгеше белгіленбесе, салықтық кезеңнен кейінгі айдың 20-ынан кешіктірмей қағаз жеткізгіште және электрондық нысанда не электрондық нысанда ғана ұсынуға міндетті делінген. Осыған сәйкес, 328.00 үлгідегі импортталған тауарлар бойынша өтінішті «Салық төлеушінің кабинеті» арқылы электронды цифрлық қолтаңбамен (ЭЦП) тапсырады және 105115 КБК есептелінген салық сомасы төленеді. (бірінші 105115 КБК әкелген тауардың құнынан 12% ҚҚС төленіп СЕН 328.00 тапсыру қажет сол ретте автоматты түрде қабылданады)

Осы ретте, жыл басынан Баскарма тарапынан импорт тауарларын әкелген 13 салық төлеушіге хабарлама қалыптастырылып, оның 7 хабарламасы орындалды, қазіргі таңда қалған орындалмаған 4 салық төлеушіге жолданған хабарлама бойынша орындалу мерзімі бар. Қалған 2 салық төлеушіге қалыптастырылған хабарламалар бойынша банк есеп шоттары бұғатталып жатыр, тұрғылықты мекен-жайына бару жұмыстары атқарылды. Хабарлама мерзімінде орындалмаған жағдайда, жеке есеп шоттар бағдарламамен бұғатталатынын ескертеміз.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің 287 бабының 1 тармағына сәйкес Еуразиялық экономикалық одақта тауарларды экспорттау мен импорттау, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету кезінде салық төлеушілердің Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген міндеттерді орындамауы, сондай-ақ тұлғалардың Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талаптарды орындамауы:

Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген мерзімде жанама салықтарды төлемеу, толық төлемеу не уақыттылы төлемеу - жеке тұлғаларға - он айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде (39320 теңге, 10 күн ішінде төленген жағдайда 50% мөлшерінде, яғни 19660 теңге) шағын кәсіпкерлік субъектілеріне немесе коммерциялық емес ұйымдарға - отыз айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде (117960 теңге, 10 күн ішінде төленген жағдайда 50% мөлшерінде, яғни 58980 теңге), орта кәсіпкерлік субъектілеріне - қырық айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде (157280 теңге, 10 күн ішінде төленген жағдайда 50% мөлшерінде, яғни 78640 теңге),

ірі кәсіпкерлік субъектілеріне елу айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде (196600 теңге, 10 күн ішінде төленген жағдайда 50% мөлшерінде, яғни 98300 теңге) айыппұл салуға әкеп соғады делінген.

Осыған сәйкес, Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің аумағынан Қазақстан Республикасының аумағына импорт тауарларын әкелген, алайда, салық міндеттемесін мерзімінде орындамаған салық төлеушілер бойынша 9 салық төлеушіге әкімшілік құқық бұзушылық хабарлауымен айыппұл салынып, 16325,5 мың теңге өндірілді. Сонымен қатар, 8 салық төлеушіге әкімшілік құқық бұзушылық туралы қаулысымен «ескерту» берілді.

Жоғарыдағылардың негізінде, Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің аумағынан Қазақстан Республикасының аумағына импорт тауарларын әкелген жағдайда, Қызылорда қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер Баскармасының байланыс телефон 40-04-70 (ішкі номер 4209), +77477452750 немесе қолдау орталығы «1414» телефон номеріне хабарласып түсіндірме жұмыстары бойынша ақпарат алуларыңызға болатынын жеткіземіз.

Қызылорда қаласы бойынша
Мемлекеттік кірістер Баскармасы.

КАК КЛИМАТ ВЛИЯЕТ НА МИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ КАЗАХСТАНА?

В последние годы в Казахстане отмечается рост экстремальных погодных явлений. В 2023 году зафиксировано 203 стихийных метеорологических события - на 71 случай больше, чем в 2022 году. Чаще всего фиксировались сильные ветры, наводнения, ливни, метели и засухи.

Наибольшие повреждения инфраструктуры наблюдались в области Жетysу, Северо-Казахстанской, Жамбылской и Алматинской областях. В южных регионах ливни вызвали подтопления, а в горных районах участились сели.

Обострение климатических условий увеличивает риски для жизни и здоровья людей, а также приводит к экономическим потерям, вынуждая население покидать неблагоприятные регионы. Согласно отчету Всемирного банка, в ближайшие десятилетия число климатических мигрантов в мире может превысить 200 млн человек. В Центральной Азии внутренние климатические мигранты составят 2-2,4 млн человек из-за засух, нехватки воды и деградации земель.

- Основные потоки мигрантов направляются в северные регионы Казахстана, включая Астану и Караганду, тогда как

южные области будут страдать от ухудшения условий для сельского хозяйства. В 2020 году в Казахстане зафиксировано 32 тыс. случаев переселения из-за экологических бедствий. Миграция становится стратегией адаптации, особенно для домохозяйств с низкими доходами, - отмечает Асет Шонов.

Основными целями стратегических документов в области охраны окружающей среды названы сокращение выбросов загрязняющих веществ и парниковых газов, адаптация к изменениям климата и переход к низкоуглеродному развитию. Однако вопросы миграции в этих документах не рассматриваются напрямую.

Министерство по чрезвычайным ситуациям Казахстана сотрудничает с ООН для повышения устойчивости к бедствиям в Центральной Азии. В стране пересмотрена система государственного управления в этой сфере, разработаны комплексные планы, включающие экологические и инфраструктурные аспекты. Кроме того, принят новый Экологический кодекс, а также разрабатывается законопроект по управлению водными ресурсами. Казахстан активно внедряет комплексные меры по снижению риска бедствий в условиях изменения климата.

Вместе с тем, для устранения неблагоприятных факторов, усилённых изменением климата, которые могут стать одной из причин переселения части населения, страны Центральной Азии проводят совместную работу, определенную в рамках «Алматинского процесса». Это региональная консультативная платформа по вопросам защиты беженцев и международной миграции, которая способствует постоянному диалогу и обмену информацией.

- Климатическая миграция становится все более значимой проблемой для Казахстана и всего мира. В условиях глобального меняющегося климата адаптация населения к его изменениям требует комплексных мер, включающих эффективное управление ресурсами, защиту инфраструктуры и международное сотрудничество. Казахстан уже предпринимает шаги для минимизации последствий климатических изменений, но развитие стратегий адаптации и устойчивости остается ключевым вызовом ближайших десятилетий, - заключает председатель Комитета по миграции.

Ранее Глава государства заявил о климатических угрозах для Центральной Азии, а глава Минэкологии РК Ерлан Нысанбаев подчеркнул, что проблемы изменения климата более эффективно решать в масштабе целых регионов.

По материалам Н.Акопян, inform.kz,
фото: Kazinform, Freepik, CQ Russia, Pixabay.

ЖАЗҒЫ САУЫҚТЫРУ ДЕМАЛЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ КЕЗІНДЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Жаз мезгілі келісімен, балалардың демалысын ұйымдастырып, түрлі сауықтыру ұйымдарына жіберіп жатамыз. Жазғы сауықтыру ұйымдары санитариялық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес болғанда ғана балалар мен жасөспірімдердің сауықтырылуы және демалуы тиімді болады. Дәрігерлер мен орта медициналық қызметкерлерге әрбір баланың денсаулығына және балалардың жазғы демалысының күн тәртібін дұрыс ұйымдастыруына үлкен жауапкершілік жүктеледі.

Балаларды сауықтыру ұйымдарын ашу алдында кенеге қарсы өңдеуді және кеміргіштерге қарсы күрес бойынша іс-шараларды уақытылы ұйымдастыру және жүргізу қажет.

Балаларды қабылдау денсаулық жағдайы туралы медициналық анықтама болған жағдайда жүзеге асырылады.

Балаларды сауықтыру ұйымдарының жұмысшылары медициналық тексеруден толық өтуі қажет.

Шомылу тәртібі.

Шомылуға арналған су бетінің шекарасы ашық түсті, жақсы көрінетін қалқитын белгілермен белгіленеді. Жағажайдың аумағында бірі-бірінен 40 м аспайтын қашықтықта қоқыс жинауға арналған урналар орнатылады.

Жыл сайын жағажайда таза құм, малта тас себіледі. Адамдардың шомылуына арналған орындарда киім-кешек жууға және жануарларды жуындыруға жол берілмейді. Бассейн суының тазалығын, шомылушылар мен қызметкерлердің жеке бас гигиенасы ережелерін сақтау қажет, бассейн суы рұқсат етілген жуу-тазалау

және залалсыздандыру құралдары қолданылып, уақытылы залалсыздандырылуы тиіс. Күн тәртібі балалардың жас ерекшелігіне байланысты құрылады. Балаларды сауықтыру ұйымдарында балалардың гигиеналық тәрбиесі медициналық және педагогикалық қызметкерлерімен өткізіледі. Бұл жұмыстың ұйымдастырылуы санитарлық-ағарту жұмыстарынан және салауатты өмір сүру насихатынан құрылады және келесіні бағыттайды:

- 1) ұлы санырауқұлақтар, өсімдіктер, жидектер мен улану жағдайларының алдын алу;
- 2) балалар жарақатының алдын алу, қауіпсіз жағдайда бірінші көмек көрсету ережелері бойынша оқыту;
- 3) темекі шегудің, спирттік ішімдіктің, нашакорлықты пайдаланудың зияндығы туралы түсіндіру;
- 4) жеке бас гигиенасын сақтау, тері-мерез, ЖИТС ауруларының алдын алу сияқты тақырыптарды ұйымдастыру.

Қазақ «Ас - адамның арқауы» дейді. Расында да, дұрыс тамақтану әрі ас дайындаудағы тазалықты сақтау – адам денсаулығының кепілі. Әсіресе, жазғы мезгілде балалардың демалыс орындарында тазалық сақтау міндетті.

Жазғы демалыс мекемелерінің жұмысын бастамас бұрын олардың санитарлық жағдайын қалыпқа келтіру шаралары жүргізілуі тиіс. Ол үшін материалдық- техникалық базаны дабындау, сумен қамту, көріз жүйелерін жақсарту, технологиялық және мұздатқыш қондырғыларының дұрыстығын қадағалау қажет. Бұл жұпалы ішек аурулары мен тамақтану уланудың алдын алады. Балаларды сапалы және қауіпсіз тамақпен қамтамасыз етуге жағдай жасалынуы тиіс. Лагерь қызметкерлерінің гигиеналық дайындықтары мен алдын ала медициналық тексеруден өтуі де бақылауда ұсталыуы қажет.

Ескертеміз!

Инфекциялық және жаппай уланудың пайда болуын және таралуының алдын алу мақсатында майонез қосылған күрделі салат өнімдерін тамақ рационында болмауын қадағалау қажет. Жазғы сауықтыру мекемелерінде балалардың сапалы ауыз сумен қамтылуына, медициналық қызмет көрсетуіне, балалардың толық құнды, құнарлы тамақтануына мекеме басшылары және лагерь жетекшілері жауапкершілікпен қарап, аса мән беруі керек.

Д.С.АЛИМОВА,
Қызылорда қалалық санитариялық -
эпидемиологиялық бақылау
Басқармасының санитариялық-гигиеналық
қадағалау бөлімінің бас маманы.
Ашық көздерден алынған фотосурет.

МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫ АРАСЫНДА СКОЛИОЗ АУРУЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ

Сколиоз - бұл омыртқа деформацияланатын (қисық) тірек-қимыл жүйесінің ауруы. Мектеп оқушыларындағы тұрақтылықты бұзу - қазіргі замандағы ата-аналар үшін үлкен мәселе болып отыр. Балалар ересек адамдарға қарағанда партада және үстелде көп уақыт өткізеді. Бұл мектептегі сабақтар, үй тапсырмалары және компьютерде отырып ойындар ойнау. Пассивті жағдайда ұзақ уақыт отырғанда бұлшық еттердің және омыртқа сүйектерінің дұрыс дамымауына әкеп соқтырады. Соның салдарының арқа қисаяды, денені тіке тұру жағдайы бұзылады. Сколиоз көптеген аурулар сипаты емдеуден гөрі алдын алу оңай. Диагностды уақытылы қою және емдеуді

бастау өте маңызды, өйткені бұл процесте омыртқаның барлық бөліктері қатысады, бұл аурудың дамуымен оның бұралуына әкеледі. Егер дәрігер қисықтықтың бастапқы дәрежесін анықтаса, емдеуді дереу бастау ұсынылады, өйткені кеуде сколиозы – бұл прогрессивті ауру, уақыт өте келе бүкіл омыртқа бағанының деформациясына, физиологиялық иілудің жоғарылауына әкеледі. Аурудың дамуымен бүкіл организм зардап шегеді, позиция кеуде, жамбас өзгереді, көптеген органдар сәтсіздікке ұшырайды.

Ең қауіпті-қарқынды өсу кезеңдері, оларға 4 жастан 6 жасқа дейінгі және 10 жастан 14 жасқа дейінгі жас санаттары жатады. Сарапшылар жиықтық жетілу кезінде өте мұқият болуды ұсынады, өйткені бұл кезде омыртқа деформацияға ұшырайды (ұлдарда – 11– ден 14 жасқа дейін, қыздарда-10-нан 13 жасқа дейін).

Бірақ бұл осы кезеңге дейін шамалы ауытқу расталған жағдайда ғана (10-нан аспайды). Омыртқа деформациясы дамуының алдын алу бойынша шараларды баланың ата-анасынан басқа ешкім артық жасай алмайды. Өз балаларын тұрақты түрде бақылауға тек ата-аналардың ғана мүмкіндігі бар.

Сколиоздың алдын алу және ата-аналарға арналған ұсыныстар:

- Баланы мүмкіндігінше бассейнге жазу керек, өйткені жүзу – сколиозды алдын алуда ең тиімді спорт түрі;
- эрқашан бала денесін дұрыс тіке ұстап тұру жағдайын, оның физикалық белсенділігін және қозғалу тәртібін бақылау;
- күнделікті танертенгі жаттығулар жасауға үйрету;
- балаға ұйықтау үшін ортопедиялық матрас сатып алу;
- оның жұмыс орнын дұрыс ұйымдастыру, яғни оқушының жұмыс орнын өзінің денсаулығы үшін ең қолайлы қауіпсіздікпен жабдықталуы қажет (жазу барысында жарық көлеңке жасамау, дененің табиғи жағдайын сақтау үшін ыңғайлы отырғыш пен үстел);
- оқушылардың диванда отырып немесе жатып ноутбукпен жұмыс жасауына жол бермеу. Бұл сколиозға қарсы көрсетілімдердің бірі, өйткені бұл қалып мойынға өте зиянды.;
- дұрыс тамақтануды қадағалау, оның ішінде жеткілікті мөлшерде майда ерітін дәрумендер, кальций, фосфор, D және C дәрумендердің болуы.

Д.А.ЛИМОВА,
Қызылорда қалалық санитариялық -
эпидемиологиялық бақылау
Басқармасының санитариялық-
гигиеналық қадағалау бөлімінің бас маманы.

ЖАРА, ГРОЗЫ, СМОГ И ПЫЛЬЦА УСИЛИВАЮТ СЕЗОННУЮ АЛЛЕРГИЮ ПО ВСЕМУ МИРУ

Сезон сенной лихорадки в разных регионах Земли стал дольше, интенсивнее и опаснее. По данным международных исследований, на течение аллергии теперь влияет не только

сама пыльца, но и комплекс внешних факторов: изменение климата, рост загрязнения воздуха, увеличение числа гроз и распространение инвазивных видов растений.

Так, одно из самых агрессивных аллергенных растений - амброзия полинолистная, завезённая в Европу из Северной Америки - распространилась на юг Франции, Венгрии, Балканы и даже достигает Скандинавии. По оценкам экспертов, с ней связаны аллергические реакции у более чем 13 миллионов европейцев. Из-за потепления сезон

её цветения уже удлинился на 25 дней, а к середине века объёмы пыльцы могут вырасти в 4 раза.

Серьёзную угрозу представляет так называемая «грозовая астма» - редкое, но смертельно опасное явление, когда гроза в разгар сезона пыльцы приводит к массовым приступам у аллергиков. Самый крупный случай зафиксирован в 2016 году в Мельбурне, где после шторма более 8500 человек обратились в больницы, девять из них погибли.

Учёные также указывают на прямую связь между городским загрязнением воздуха и усилением аллергенных свойств пыльцы. В загрязнённых районах пыльца берёзы, например, содержит значительно больше вещества Bet v1 - ключевого аллергена. При этом загрязнение разрушает естественные барьеры организма, делая слизистые оболочки более уязвимыми.

Согласно климатическим прогнозам, в будущем сезон аллергии будет начинаться раньше и становиться более тяжёлым. В некоторых регионах Европы его интенсивность может увеличиться на 60%. В то же время в Великобритании пока фиксируются лишь умеренные изменения, главным образом - рост количества пыльцы берёзы.

Эксперты подчеркивают, что аллергия становится глобальной проблемой здравоохранения, напрямую связанной с состоянием окружающей среды. «Климатическое изменение влияет на здоровье, и особенно - на аллергию. Но это также шанс изменить подход к экологии и общественному здоровью», - отмечает профессор Клаудия Трайдл-Хоффмани из Университетской клиники Аутсбурга.

По материалам ecosphere.press,
The Guardian, фото: ecosphere.press.

СУМЕН ЖӘНЕ ЖЫЛУМЕН ЖАБДЫҚТАУ ӘЛЕУМЕТТІК ТҰТЫНУ НОРМАЛАРЫ

Қазақстан Республикасы Мемлекет басшысының 2024 жылғы 2 қыркүйектегі «Әділ Қазақстан: заң және тәртіп, экономикалық өсу, қоғамдық оптимизм» жолдауында коммуналдық қызметтерді есептеу мен төлеуге жаңа тәсілді енгізу көзделіп отырған «көп тұтынасын – көп төлейсін» қағидаты бойынша коммуналдық ресурстарды тұтынудың нақты нормаларын енгізу тапсырылды.

Жоғарыда көрсетілген тапсырмаларды орындау шеңберінде ҚР Ұлттық экономика Министрілігі (бұдан әрі – Министрілік) тұтыну көлеміне қарай жылумен жабдықтау және сумен жабдықтау қызметтеріне жоғары тарифтерді белгілеуге бағытталған жеке тұлғалар үшін «тұтынудың әлеуметтік нормаларын» енгізуді көздейтін тарифтерді қалыптастыру қағидаларына (Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2019 жылғы 19 қарашадарғы № 90 бұйрығымен бекітілген, бұдан әрі – қағидалар) өзгерістер енгізді.

Осылайша, Қағидаларға сәйкес реттелетін сумен жабдықтау қызметтеріне бірінші топтың (тұрғындар) тарифі тұтыну көлеміне байланысты ұлғайту коэффициентін қолдана отырып, төрт деңгейлі тариф құру арқылы сараланады:

бірінші топ- халық үшін тариф деңгейінде айына 3 текше метрге дейін тұтынумен; екінші топ- тұтыну айына 3-тен 5 текше метрге дейін, сонымен қатар халық үшін тариф деңгейіне 20%;

үшінші топ - тұтыну айына 5-тен 10 текше метрге дейін, сонымен қатар халық үшін тариф деңгейіне 50%;

төртінші топ - тұтыну айына 10 текше метрден асатын және есептеу аспаптары жок, сонымен қатар халық үшін тариф деңгейіне 100%.

Жылумен жабдықтау саласында тарифтерді саралау бір абонентке шаққандағы тұрғын үй алаңының шамасы бойынша жүзеге асырылады:

100 шаршы метрге дейін - бекітілген тариф қолданылады;

100-ден 200 шаршы метрге дейін - тариф бекітілгеннен 10% - ға жоғары;

200 шаршы метрден астам - орташа босату тарифі қолданылады.

Осы нормаларды енгізу нәтижесінде қазіргі уақытта сумен жабдықтау және жылумен жабдықтау саласында 3 табиғи монополия субъектісіне тарифтердің деңгейі қайта қаралды, атап айтқанда:

«Қызылорда су жүйесі» МКК-на ҚҚС-сыз 1 текше метр үшін тарифтер

- халық үшін - 69,42 теңге;

- 3 м3 дейін реттеліп көрсетілетін қызметтерді тұтынатын халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін - 69,42 теңге;

- 3 м3-тен 5 м3-ке дейін реттеліп көрсетілетін қызметтерді тұтынатын халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін - 83,30 теңге;

- 5 м3-тен 10 м3-ке дейін реттеліп көрсетілетін қызметтерді тұтынатын халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін - 104,13 теңге;

- 10 м3 жоғары реттеліп көрсетілетін қызметтерді тұтынатын халық санатына жататын жеке тұлғалар және суды есепке алудың жеке аспаптары жок жеке тұлғалар үшін - 138,84 теңге.

«Теміржолсу-Қызылорда» ЖШС ҚҚС-сыз 1 Гкал үшін тарифтер

- халық үшін - 1989,59 теңге;

- жылытылатын аудан 100 м2 -ге дейін халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін тариф (Тхал.1) – 1989,59 теңге;

- жылытылатын аудан 100-ден астам және 200 м2-ге дейін халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін (Тхал.2) – 2188,55 теңге;

- жылытылатын аудан 200 м2 -ден астам халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін (Тхал.3) – 10869,33 теңге.

«Қазалы-Теміржолжылу» филиалы «Қызылордажылуэлектрорталығы» МКК-на ҚҚС-сыз 1 Гкал үшін тарифтер

- халық үшін - 1899,21 теңге;

- жылытылатын аудан 100 м2 -ге дейін халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін тариф (Тхал.1) – 2279,08 теңге;

- жылытылатын аудан 100-ден астам және 200 м2-ге дейін халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін (Тхал.2) – 2506,99 теңге;

- жылытылатын аудан 200 м2 -ден астам халық санатына жататын жеке тұлғалар үшін (Тхал.3) - 12760,60 теңге.

Осылайша, тұрғындар коммуналдық қызметтерді кім және қанша тұтынатынына байланысты әр түрлі төлейді.

«Тұтынудың әлеуметтік нормаларын» енгізудің негізгі мақсаттары тұтынушыларды коммуналдық қызметтерді тұтыну нормаларының деңгейіне байланысты бекітілген сараланған тарифтер есебінен сумен жабдықтау және жылумен жабдықтау қызметтерін пайдалануға неғұрлым ұқыпты қарауға ынталандыру болып табылады.

Айта кету керек, субъектілер тұтыну көлеміне қарай пайдаланған тарифтерден қосымша алған табыс реттелетін қызмет бойынша жабдыктар мен желілерді жаңғыртуға, реконструкциялауға, сондай-ақ негізгі құралдарды (жабдыктарды) сатып алуға бағытталды, бұл өз кезегінде инженерлік инфрақұрылымның тозуын азайтуды қамтамасыз етеді және тиісінше ұсынылатын коммуналдық қызметтердің сапасы мен сенімділігін жақсарттады.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика Министрілігі Табиғи монополияларды реттеу комитетінің Қызылорда облысы бойынша Департаменті.

СОЦИАЛЬНЫЕ НОРМЫ ПОТРЕБЛЕНИЯ ВОДЫ И ТЕПЛА

В Послании Главы Государства Республики Казахстан «Справедливый Казахстан: закон и порядок, экономический рост, общественный оптимизм» от 2 сентября 2024 года поручено внедрить нормы потребления коммунальных ресурсов по принципу «больше потребляешь – больше платишь», где предполагается внедрение нового подхода к расчету и оплате коммунальных услуг. В рамках исполнения вышеуказанных поручений внесены изменения в Правила формирования тарифов (утвержденные приказом Министра национальной экономики Республики Казахстан от 19 ноября 2019 года № 90, далее – Правила), предусматривающие введение «социальных норм потребления» для физических лиц, направленные на установление повышенных тарифов на услуги теплоснабжения и водоснабжения в зависимости от объема потребления.

Так, в соответствии с Правилами, тариф первой группы (население) на регулируемые услуги водоснабжения дифференцирован путем создания четырехуровневого тарифа с применением увеличивающего коэффициента в зависимости от объема потребления:

первая группа - с потреблением до 3 кубометров в месяц на уровне тарифа для населения;

вторая группа - с потреблением от 3 до 5 кубометров в месяц плюс 20% к уровню тарифа для населения;

третья группа - с потреблением от 5 до 10 кубометров в месяц плюс 50% к уровню тарифа для населения;

четвёртая группа - с потреблением свыше 10 кубометров в месяц и без приборов учёта плюс 100% к уровню тарифа для населения.

В сфере теплоснабжения дифференциация тарифов осуществляется по величине площади жилья на одного абонента:

до 100 кв. м - применяется утверждённый тариф;

от 100 до 200 кв. м - тариф выше на 10% от утверждённого;

свыше 200 кв. м - будут применять среднетопусковой тариф.

В результате внедрения данных норм, в настоящее время в сфере водоснабжения и теплоснабжения пересмотрены уровни тарифов 3 субъектам естественных монополий, в частности

ГКП «Қызылорда су жүйесі» тариф за 1м3 без НДС

- для населения- 69,42 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения потребляющие регулируемые услуги до 3 м3 – 69,42 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения потребляющие регулируемые услуги от 3 м3 до 5 м3 – 83,30 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения потребляющие регулируемые услуги от 5 м3 до 10 м3 - 104,13 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения потребляющие регулируемые услуги свыше 10 м3 и физические лица, не имеющие индивидуальные приборы учета воды- 138,84 теңге.

ТОО «Теміржолсу-Қызыл-Орда» тариф за 1 Гкал без НДС

- для населения- 1989,59 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения, отопливаемая площадью до 100 м2 - 1989,59 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения, отопливаемая площадью от 100 до 200 м2 - 2188,55 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения, отопливаемая площадь свыше 200 м2 - 10869,33 теңге.

Филиал «Қазалы-Теміржолжылу» ГКП «Қызылорда теплоснабжения» тариф за 1 Гкал без НДС

- для населения- 1899,21 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения, отопливаемая площадью до 100 м2 – 2279,08 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения, отопливаемая площадью от 100 до 200 м2 – 2506,99 теңге;

- для физических лиц, относящиеся к категории населения, отопливаемая площадью свыше 200 м2 – 12760,60 теңге.

Таким образом, жители будут платить за коммунальные услуги по-разному, в зависимости от того, кто и сколько будет потреблять. Главными целями введение «социальных норм потребления» являются стимулирование потребителей более бережно относиться к использованию услуг водоснабжения и теплоснабжения за счет утвержденных дифференцированных тарифов по объемам потребления коммунальных услуг.

Стоит отметить, что дополнительно полученный субъектами доход за счет применения тарифов по объемам потребления будет направлен на модернизацию, реконструкцию оборудования и сетей по регулируемой услуге, а также на приобретение основных средств (оборудования), что в свою очередь обеспечит снижение износа инженерной инфраструктуры и соответственно, улучшит качество и надежность предоставляемых коммунальных услуг.

Департамент Комитета по регулированию естественных монополий Министерства национальной экономики Республики Казахстан по Кызылординской области.

ЭКОНОМЬ ВОДУ - СОХРАНЯЙ БУДУЩЕЕ!

Министерство водных ресурсов и ирригации, созданное в 2023 году, разрабатывает основные направления водной политики до 2030 года, проводит комплексную работу по модернизации водной инфраструктуры, внедрению водосберегающих технологий и подготовке специалистов водной сферы. Министерство уделяет особое внимание формированию в обществе культуры, направленной на бережное использование воды.

По инициативе Министерства водного хозяйства и ирригации в общеобразовательных школах страны были проведены «открытые уроки» на тему «Береги воду - сохраняй будущее», направленные на формирование культуры бережного отношения к водным ресурсам.

Главная цель открытого урока - повышение экологической грамотности подрастающего поколения, формирование навыков экономного использования воды.

Торжественное открытие мероприятия было организовано в школе имени Абая со специализированными классами для одаренных детей с обучением на трех языках, в которой приняли участие учащиеся

6-11 классов и учителя. Директор школы Уткелбаева Айгуль Алтынбековна отметила значение воды в природе и жизни человека. В мероприятии также приняли активное участие школы нескольких районов Кызылординской области с удаленным

подключением через платформу Zoom. Открытый урок проводится во всех областях Казахстана при поддержке Министерства водных ресурсов и ирригации РК, Министерства просвещения РК, местных управлений образования.

В ходе открытого урока Председатель комитета по регулированию, охране и использованию водных ресурсов министерства водных ресурсов и ирригации Республики Казахстан Нурымбетов Сейилбек Сергазиевич проинформировал учащихся о состоянии водных ресурсов в стране и предложил эффективные способы экономии воды. Также учащиеся посмотрели видеоролик «Дефицит воды – глобальная угроза» и приняли активное участие в разделе вопросов и ответов.

Арало-Сырдарьинская бассейновая инспекция по регулированию, охране и использованию водных ресурсов.

ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ - ДЕНСАУЛЫҚ КЕПІЛІ

Адам тәнінің байлығын ештеңемен теңестіруге келмейтіндігін түсіндіріп, ерекше ой салады. Адам баласы күнделікті тіршілік барысында көптеген әр түрлі қозғалыстар жасайтыны белгілі. Ол әрине, өз кезегінде дененің кейбір мүшелерінің өсіп жетілуіне оң әсерін тигізуге мүмкін. Дегенмен, мұндай қимыл-әрекеттер кейде кері әсерін де тигізеді. Айталық, үнемі бір бағытта жасалған қимыл-әрекеттен адамның бір мүшесі шаршап, организмнің қалыпты әрекетін өзгеріске ұшыратуы ықтимал. Сол себепті күнделікті орын алатын, бір ғана бағытта жүргізілетін дене қимыл-әрекеттерін дене тәрбиесінің құралы деп қабылдаған дұрыс емес.

Негізінде денені жүйелі түрде шынықтыру мен денсаулықты нығайту адамның ойын өсіріп, шығармашылық қабілетін арттырады. Организм шамасы келетін жаттығуды және дұрыс ұйымдастырылған жұмысты орындағанда ғана дамып, нығайып жетіледі. Дене шынықтыру тәрбиесі адам денсаулығын сақтап және нығайтады, дененің дұрыс дамып қалыптасуына жеткізеді. Денені шынықтыру тәрбиесінің мақсаты - салауатты өмір сүру негіздерін білу және ұстану, өз еркімен дене шынықтыру және спортпен шұғылдану дағдыларын қалыптастыру, денсаулықты нығайтуға және дене шынықтыруды дұрыс дамытуға ықпал жасау болып табылады.

Жастардың дене-бітімінің дұрыс дамуы, денсаулығының нығаюы, жұмыс қабілетінің артуы сыртқы ортаның қолайсыз жағдайларына қарсы тұруға ықпал етеді.

Жақсы денсаулық - адамның еңбек және қоғамның іс-әрекетке жемісті қатысуының маңызды кепілі. Жас адамдардың денесі түрлі жаттығулар көмегімен ширап, дамиды. Сондықтан күш, жылдамдық, төзімділік, икемділік сияқты адам қабілетін дамыту оқушылардың қозғалтқыш тәжірибесін байытады, дене қозғалысын үйлестіреді.

Дене тәрбиесі саласында ырғақ, жеке гигиена, дене шынықтыру мәдениеті, туризм, спорт ерекше орын алады. Дене тәрбиесі ең басты күн тәртібін, яғни, еңбек, демалыс, тамақтану, ұйқы, бос уақыт ырғақтарын дұрыс ұйымдастыруды талап етеді. Күн тәртібін тиімді пайдалану балалардың ақыл-ойы мен дене құрылысының дұрыс дамуына, денсаулығын сақтауға көмектеседі.

Мейлінше, күн тәртібін бұзбау міндет. Тәртіп дегеніміз - демалыс, тамақтану, жеке гигиена және күн мен түннің пайдалы сәттерін маңызды, мазмұнды қолдану.

Дұрысында дененің дұрыс қалыптасуы үшін күнделікті жаттығуларды неден бастап, қалай аяқтау керек екендігін білген абзал. Адамның қимыл-әрекеті таңертең ұйқыдан оянудан басталады. Қимыл қозғалыстың алғашқы бастамасы - таңертеңгі бой жазу жаттығулары.

Ең әуелі жүруден бастаудың мәні қан айналу процесі мен ішкі мүшелерді тиісті жүктемеге даярлайды. 5-10 минут жүгіріп, одан кейін керіліп созылу жаттығуларын орындайды. Кеудені кере дем алу, иық, кеуде және белді қозғау жаттығуларын орындап, оларды біртіндеп күрделендіре береді. Осындай дене тәрбиесі жүйесінде

спортпен шұғылданып, болашақта жоғары көрсеткіштерге жету үшін табиғи орта қажет. Табиғи орта дегеніміз өзімізге жақсы таныс ауа, су және күн сәулесі. Мұндай табиғи ортаны жүйелі түрде пайдаланудың денсаулық үшін маңызы зор.

Сондай-ақ, әр түрлі аурулардың алдын алу үшін де организмді үнемі шынықтырып отыру қажет. Шынығудың арқасында организм қоршаған ортадағы температураның күрт өзгеруіне бейімделеді және организмнің жұқпаларға қарсылығын жоғарлатады.

Дененің саулығы - жаныңның саулығы екенін ұғынып, салауатты өмір салтын ұстанып, күнделікті спортпен шұғылданып жүрейік!

А.ИБРАШЕВ,
Қызылорда қалалық санитариялық -
эпидемиологиялық бақылау
Басқармасының Қызметті жоспарлау
және талдау бөлімінің бас маманы.

«БЖЗҚ» АҚ-ДАҒЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫНЫҢ КЕСТЕ БОЙЫНША ТӨЛЕМІ: ҚАЛАЙ ЕСЕПТЕЛЕДІ, ҚАЙДА ЖҮГІНУ КЕРЕК

Зейнетақы жинақтарының кесте бойынша төлеміне кімдер құқылы?

Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексіне сәйкес «БЖЗҚ» АҚ-дан (бұдан әрі – Қор, БЖЗҚ) белгіленген кесте бойынша ай сайынғы зейнетақы төлемдері зейнет жасына толған (ерлер – 63 жас, әйелдер-61 жас), сондай-ақ 1 немесе 2 топ мүгедектігі мерзімсіз уақытқа белгіленген, БЖЗҚ-да зейнетақы жинақтары бар адамдарға Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен жүзеге асырылады.

Кесте бойынша төлемдер қалай есептеледі?

Кесте бойынша берілетін төлемдер былай есептеледі: зейнетақы төлемін ала бастайтын алғашқы жылы зейнетақы жинақтарының сомасы зейнетақы жинақтарының 6,5% төлем мөлшерлемесіне көбейтіліп, 12-ге бөлінеді. Одан кейінгі жылдары ай сайынғы зейнетақы төлемінің мөлшері зейнетақы төлемдерін индекстеудің 5% мөлшерлемесіне ұлғайып отырады. Бұл ретте БЖЗҚ-дан берілетін ай сайынғы зейнетақы төлемінің мөлшері республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген ең төменгі күнкөріс деңгейінің (бұдан әрі - ЕТК) кемінде 70% мөлшерінде жүзеге асырылады (2025 жылы ЕТК деңгейі - 46 228 теңге).

Мерзімсіз уақытқа белгіленген 1 немесе 2 топтағы мүгедектігі бар адамдар, сондай-ақ зиянды және қауіпті өндірістерде жұмыс істеп, зейнет жасына толған, олардың пайдасына жиынтығында кем дегенде алпыс ай міндетті кесіпті зейнетақы жарналары төленген адамдар сияқты белгілі бір санаттағы алушылар үшін Әдістемде ай сайынғы зейнетақы төлемінің мөлшерін арттыратын түзету коэффициенттері көзделген. Жоғарыда көрсетілген шарттардың біреуінен артығын қанағаттандыратын адамдар үшін ең үлкен мәнге ие түзету коэффициенті қолданылады.

Егер БЖЗҚ-дан төлем жасалған күндегі зейнетақы жинақтарының сомасы республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына арналған белгіленген ең төменгі зейнетақының он екі еселенген мөлшерінен аспаса (2025 жылы 753 252 теңге = 62 771х12), төлем бір рет бірақ беріледі.

БЖЗҚ-дан берілетін зейнетақы төлемдерін алу үшін қайда және қашан жүгінуге болады?

БЖЗҚ-дан зейнет жасына толуға байланысты зейнетақы жарналарының міндетті түрлері есебінен зейнетақы төлемдерін тағайындау, сондай-ақ мемлекеттік бюджеттен базалық және ортақ зейнетақы тағайындау үшін алушылар тұрғылықты жері бойынша "Азаматтарға арналған үкімет" мемлекеттік корпорациясына (ХҚКО) уақытылы жүгінуі қажет. Мұны зейнет жасына толғанға дейінгі 10 күн бұрын жасау керек. Зейнетақы төлемдерінің барлық түрлері өтініш берілген күннен бастап жүргізіледі. Бұл ретте өтініш берілген күн болып, өтініштің және қажетті құжаттардың ХҚКО-да тіркелген күні есептеледі. Егер алушы зейнет жасына толғанға дейін, ертерек жүгінген болса - зейнет жасына толған күн өтініш берілген күн болып есептеледі. Әсіресе, бюджеттен төлемдер алу үшін уақытылы жүгінген аса маңызды, себебі оны тағайындау үшін алушы ұсынған құжаттар негізінде еңбек өтілін тексеру қажет.

Бұған қоса, телефон нөмірлері egov мобильді азаматтар базасында тіркелген болашақ зейнеткерлерге (әлеуетті алушыларға) зейнет жасына толғанға дейін 2 ай қалғанда 1414 нөмірінен зейнетақы төлемдерін тағайындау жөніндегі қызметтерді алу үшін Мемлекеттік корпорацияның жақын жердегі бөлімшесіне уақытылы жүгіну мүмкіндігі туралы SMS-хабарлама жіберілетініне назар аудармаңыз. Онда egov.kz сайтындағы қажетті құжаттар тізіміне сілтеме беріледі. Яғни, мемлекеттік органдар зейнетақы төлемдерін белгіленген мерзімде ресімдеу үшін тиісті хабарламалар жібереді. Себебі, өткізіп алған кезең үшін төлемдер тағайындалмайды.

Сонымен қатар, БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру бойынша проактивті қызмет көрсету мақсатында зейнет жасына толған, Қорда зейнетақы жинақтары бар, бірақ төлем алуға өтініш білдірмеген тұлғалар бойынша БЖЗҚ Мемлекеттік корпорациямен бірлесіп, осындай азаматтарда жасына байланысты тағайындалған зейнетақы төлемдерінің және бюджет қаражаты есебінен мемлекеттік базалық зейнетақы төлемдерінің бар-жоқтығын жыл сайын салыстырып, тексеру жұмыстарын жүргізеді. Жыл сайынғы салыстыру нәтижелері бойынша бюджет қаражаты есебінен тағайындалған зейнетақы төлемдері бар адамдар анықталған кезде БЖЗҚ Мемлекеттік корпорациямен жасалған тиісті келісім шенберінде оларға зейнетақы төлемдерін өтінішсіз-ақ аударады.

Мерзімсіз уақытқа бірінші немесе екінші топтағы мүгедектіктің белгіленуіне байланысты төлем алу үшін БЖЗҚ бөлімшелеріне не электрондық цифрлық қолтаңбаны пайдаланып БЖЗҚ сайтындағы (enpf.kz) немесе БЖЗҚ ұялы қосымшасындағы жеке кабинет арқылы жүгіну қажет.

БЖЗҚ-да мерзімсіз белгіленген бірінші немесе екінші топтағы мүгедектігі бар адамдар үшін барып көрсетілетін қызмет ұйымдастырылғанына назар аударыңыз. Бұл ретте алдын ала кенес беру, оның ішінде қызметтерді қашықтан, ешқандай шықпай-ақ алу мүмкіндігіне тексеру жүргізіледі.

Атап кеткен жөн, БЖЗҚ-дан берілетін зейнетақы төлемдері зейнетақы жинақтары таусылғанға дейін жүзеге асырылады.

enpf.kz сайтындағы «Қызметтер – Зейнетақы төлемдері – Кесте бойынша төлемдер» бөлімінде зейнетақы төлемдеріне, оларды беру тәсіліне, оларды ресімдеуге қойылатын талаптарға, өтініш бланкілеріне және оларды толтыру үлгілеріне, сенімхат үлгісіне байланысты қажетті құжаттардың тізбесі орналастырылған. «Онлайн қызметтер» бөлімінде БЖЗҚ-дан берілетін зейнетақы төлемдеріне жіберілетін құжаттарды алдын ала тексеру мүмкіндігі бар.

БЖЗҚ-ның кеңес беру қызметтерін мессенджерлер (+7 777 000 14 18 нөмірі бойынша WhatsApp және Viber чат-боттары) арқылы, 1418 нөмірі бойынша байланыс орталығынан (Қазақстан бойынша қоңырау шалу тегін), enpf.kz корпоративті сайтынан, сондай-ақ, Instagram, Facebook, ВКонтакте, Twitter, Telegram, Одноклассники сияқты әлеуметтік желілердегі БЖЗҚ-ның ресми парақшаларынан алуға болады.

«БЖЗҚ» АҚ баспасөз орталығы.

КАК МУСОР СТАЛ ГЛАВНОЙ УГРОЗОЙ ДЛЯ ОСВОЕНИЯ КОСМОСА?

Европейское космическое агентство (ЕКА) опубликовало ежегодный доклад о состоянии космической среды - и его выводы вызывают тревогу, передает агентство Kazinform.

Согласно докладу, количество мусора на орбите продолжает расти, увеличивая риски для действующих спутников и будущих миссий.

Что происходит на орбите?

С начала космической эры в 1957 году число объектов на орбите неуклонно увеличивается. По данным ЕКА, на сегодняшний день вокруг Земли вращается более 39 000 каталогизированных объектов, включая спутники, корпуса ракет и обломки. Но это лишь верхушка айсберга. Согласно моделям ЕКА, в космосе находятся:

- 54 000 объектов размером более 10 см (включая около 9300 активных полезных грузов),
- 1,2 миллиона объектов размером от 1 до 10 см,
- 130 миллионов объектов размером от 1 мм до 1 см.

Особую угрозу представляют столкновения и взрывы старых спутников и корпусов ракет. Только в 2024 году произошло несколько крупных инцидентов, в результате которых образовались тысячи новых фрагментов. Так, 6 августа ступень ракеты массой 6 000 кг на низкой околоземной орбите распалась на 663 каталогизированных фрагмента - причиной названы «проблемы с двигательной установкой». А 19 октября спутник массой 2 946 кг на геостационарной орбите оставил после себя 1 104 отслеживаемых фрагмента мусора.

Это опасно, поскольку остается риск столкновений: даже маленький фрагмент может вывести спутник из строя. А цепная реакция таких столкновений - так называемый эффект Кesslerа - может сделать низкую околоземную орбиту непригодной для использования. Кроме того, увеличение объема мусора усложняет новые запуски и повышает расходы на защиту космических аппаратов.

Как решают проблему?

Чтобы справиться с этой проблемой, ЕКА и другие космические агентства внедряют меры по сокращению мусора. По новым стандартам ЕКА, спутники должны покидать орбиту в течение пяти лет после завершения своей миссии - ранее этот срок составлял 25 лет. Все чаще ступени ракет и спутники целенаправленно выводятся с орбиты. Также разрабатываются технологии активного удаления мусора из космоса.

Если ситуация не улучшится, количество мусора будет расти даже без новых запусков. По прогнозам ЕКА, за следующие 100 лет может произойти до 800 катастрофических столкновений.

Даже в случае полного прекращения запусков на орбиту ожидается, что столкновения между уже существующими объектами космического мусора приведут к дальнейшему росту количества космического мусора в низкой околоземной орбите, - говорится в докладе.

По материалам М.Гумаровой, inform.kz, фото: Freepik.

ХАБАРЛАНДЫРУЛАР

ОБЪЯВЛЕНИЯ

***

29.05.2025 жылы "РҮ-6" ЖШС «Қызылорда облысының Шиелі және Жанақорған аудандарында орналасқан "Оңтүстік Қарамурун" кен орнында Сырдария және Қалғандария өзенінің жайылмасында су тасқынына қарсы бөгет салу» жобасына «Ықтимал әсерлер туралы есеп» жобасы бойынша ашық жиналыс форматында қоғамдық тыңдаулар өтеді:

1. Сағат 11.00 -де Шиелі ауданы, Ақмая ауылы, Қунабаев көш. 58 ғимаратында

2. Сағат 15.00 -де Жанақорған ауданы, Төменарық ауылы, Аралбаев көш. 95 ғимаратында

Учаскенің географиялық координаттары және әсер ету аумағының географиялық координаттары - Бірінші бөгеттің басталуы: Широта- 43°57'33.51"С; Долгота- 66°50'28.07"В. Бірінші бөгеттің соңы: Широта- 43°59'40.34"С; Долгота- 66°49'53.50"В. Екінші бөгеттің басталуы: Широта-43°59'45.51"С; Долгота- 66°49'51.57"В. 3 бөгет: Широта-43°58'42.90"С; Долгота- 66°50'6.22"В

ZOOM платформасында бейнеконференция байланысы: <https://us05web.zoom.us/j/8076626849?pwd=aHYuelBkbndJM2lmV0tDdjZd3FwZz09&omn=89792238436>

Конференция идентификаторы: 807 662 6849. Коды: 8mfrXh

Бастамашы: «РҮ-6» ЖШС, БИН 060440002000, Қызылора облысы, Шиелі ауданы, Байтерек а.о., Бидайкөл а., Бидайкөл тоғайлы,3, Тел: 8 (724 32) 7- 94 -05

Әзірлеушілер: «Шындау» ЖШС, БИН 061040005093, Атырау қ. Махамбета көш., 116Г, тел:8(7122) 31-59-59, e-mail.: info@shyndau.kz

Бірыңғай экологиялық порталға және жергілікті атқарушы органның ресми интернет-ресурсына сілтеме: <https://ndbecology.gov.kz/> және ЖАО веб-сайты <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat/activities/directions?lang=kz>

Жоспарланған шаралар туралы қосымша ақпарат алу үшін электрондық пошта мекенжайы мен телефон нөмірі: info@shyndau.kz, 8(7122) 31-59-59. Барлық ескертулер және/немесе ұсыныстар қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмей мерзімде қабылданады.

Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның электрондық поштасы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысы бойынша экология департаменті, kyzylorda-ecoderp@ecogeo.gov.kz, Қызылорда қ., Желтоқсан көшесі, 124, тел: 8-(7242)-23-00-19

ЖАО электрондық поштасы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы, prd@korda.gov.kz, Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, N1, тел: 8-(7242)60-53-62

***

29.05.2025 года ТОО «РҮ-6» проводит общественные слушания в формате открытого собрания по проекту «Отчет о возможных воздействиях» к проекту «Строительство противопаводковой дамбы в пойме реки Сырдария и Калгандарья на месторождении «Ожрый Карамурун», расположенном в Шиилинском и Жанакорганском районах Кызылординской области»:

1. В 11:00 часов по адресу Шиилийский район, с.Акмая, ул. Кунабаева, 58.

2. В 15:00 часов по адресу Жанакорганский района, с.Томенарык, ул. Аралбаева, 95.

Географические координаты участка и географические координаты территории воздействия - Начало первой дамбы: Широта- 43°57'33.51"С; Долгота- 66°50'28.07"В. Конец первой дамбы: Широта- 43°59'40.34"С; Долгота- 66°49'53.50"В. Начало второй дамбы: Широта-43°59'45.51"С; Долгота- 66°49'51.57"В. 3 дамба: Широта-43°58'42.90"С; Долгота- 66°50'6.22"В.

Ссылка на видеоконференц-связь на платформе ZOOM: Подключиться к конференции Zoom <https://us05web.zoom.us/j/8076626849?pwd=aHYuelBkbndJM2lmV0tDdjZd3FwZz09&omn=89792238436>

Идентификатор конференции: 807 662 6849. Код доступа: 8mfrXh

Инициатор: ТОО «РҮ-6», БИН 060440002000, Кызылординская область, Шиилийский район, с.о. Байтерек, с.Бидайколь, урочище Бидайколь, строение 3, Тел: 8 (724 32) 7- 94 -05

Разработчики: ТОО «Шындау», г.Атырау ул. Махамбета, 116Г, БИН 061 040 005 093, тел:8(7122) 31-59-59, e-mail.: info@shyndau.kz

Ссылка на Единый экологический портал и официальный интернет-ресурс местного исполнительного органа: <https://ndbecology.gov.kz/> и сайт МИО <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat/activities/directions?lang=ru>

Электронный адрес и номер телефона, по которым можно получить дополнительную информацию о намечаемой деятельности: info@shyndau.kz, 8(7122) 31-59-59. Все замечания или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний.

Электронный и почтовый адрес уполномоченного органа в области охраны окружающей среды: Департамент экологии по Кызылординской области: kyzylorda-ecoderp@ecogeo.gov.kz, г.Кызылорда, улица Желтоқсан, №124, тел: 8-(7242)-23-00-19

Электронный и почтовый адрес МИО: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области: prd@korda.gov.kz, г.Кызылорда, улица Бейбарыс Султан, № 1, тел: 8-(7242)-60-53-62

***

"Қазгермұнай" БК" ЖШС-і 2025 жылдың 29 мамырында сағат 10:00-де Қызылорда облысы, Сырдария ауданы, Теренөзек кенті, Қонаев көшесі 8 мекен-жайында: Қоршаған ортаны қорғау (ҚОҚ) бойынша Бөлімдермен жол берілетін шығарындылар нормативтерінің жобасын түзету 2025 жылға арналған құрылыс жобаларына, рұқсат етілген төгінділер нормативтерінің жобасы (ТНЖ), қалдықтарды басқару бағдарламасы (ҚББ), табиғатты қорғау іс-шараларының жоспары (ППМ), өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы (ЭББ) бойынша ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізетіндігін хабарлайды.

Онлайн қосылымға сілтеме: <https://us04web.zoom.us/j/5460619818?pwd=4UWwXuL0AIVzaVml8AmloGgZ3SsYBO.1>

Жеке конференция идентификаторы: 546 061 9818

Кіру коды: 123456

Жоспарланған қызметтің бастамашысы: "Қазгермұнай" БК" ЖШС-і, ЖСН 940240000021, Қызылорда қаласы, Тасбөгет кенті, Амангелді көшесі, 100. Байланыс телефоны: тел: +7(777)7344254 Қожахметов А.М. e-mail: akozhakhmetov@kgm.kz.

Жобаны әзірлеуші: «Сыр-Арал сараптама» ЖШС, ЖСН 101140013315 Кызылорда қаласы, Желтоқсан көшесі, 120, 8 (7242)230306, e-mail: sa-saraptama@mail.ru.

Бірыңғай экологиялық порталға және жергілікті атқарушы органның ресми интернет-ресурсына сілтеме: <https://ecportal.kz/> және ЖАО веб-сайты <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat/activities/directions?lang=ru>

Жоба туралы қосымша ақпарат алу үшін электрондық пошта мекенжайы мен телефон нөмірі: e-mail: sa-saraptama@mail.ru, тел.87776629907.

Жергілікті атқарушы органның электрондық мекенжайы және пошталық мекенжайы: Кызылорда облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы: prd@korda.gov.kz, Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, №1, тел: 8- (7242) -60-53-62.

***

ТОО «СП «Казгермұнай» сообщает, что 29 мая 2025 года в 10:00 по адресу: Кызылординская область, Сырдарьинский район, пос.Теренозек, ул. Конаева8проводятся общественные слушания в форме открытого собрания по проектам: Корректировка проекта нормативов допустимых выбросов (НДВ) с разделами по охране окружающей среды (РООС) по проектам строительства на 2025 год, проект Нормативов допустимых сбросов (НДС), программа управления отходами (ПУО), план природоохранных мероприятий (ППМ), программа производственного экологического контроля (ПЭК). Ссылка на онлайн подключение: <https://us04web.zoom.us/j/5460619818?pwd=4UWwXuL0AIVzaVml8AmloGgZ3SsYBO.1>

Идентификатор конференции: 546 061 9818.

Код доступа: 123456

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО СП «Казгермұнай» БИН 940240000021, г.Кызылорда, пос.Тасбөгет, ул.Амангельды, 100, тел. +7(777)7344254, e-mail: akozhakhmetov@kgm.kz.

Разработчик проекта: ТОО «Сыр-Арал Сараптама», БИН 101140013315, г. Кызылорда, ул. Желтоқсан, 120, 8(7242)230306, e-mail: sa-saraptama@mail.ru.

Ссылка на Единый экологический портал и официальный интернет-ресурс местного исполнительного органа: <https://ecportal.kz/> и сайт МИО <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat/activities/directions?lang=ru>

Электронный адрес и номер телефона, по которым можно получить дополнительные сведения о намечаемой деятельности: e-mail: sa-saraptama@mail.ru, тел.87776629907.

Электронный адрес и почтовый адрес местного исполнительного органа: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области: prd@korda.gov.kz, г.Кызылорда, улица Бейбарыс Султан, № 1, тел: 8-(7242)-60-53-62.

О ЗАЩИТЕ РАСТЕНИЙ ОТ ВРЕДИТЕЛЕЙ

В Кызылординской области широко распространены такие вредители, как калифорнийская щитовка и дынная муха, а также карантинные сорняки - осока и повилика. Об этом на брифинге в региональной Службе коммуникаций рассказал руководитель Кызылординской областной территориальной инспекции Комитета государственной инспекции в агропромышленном комплексе Мухтар Оразбаев.

По результатам проведенных исследований в 2025 году будет проведена обработка почвы на 97,5 га против дынной мухи, на 1750 га - против калифорнийской щитовки - 34,5 га против карантинных сорняков - 427,87 га.

- Утвержден состав рабочей группы для организации и координации мероприятий по борьбе с вредными и особо опасными вредными организмами и карантинными объектами на территории области». Согласно дорожной карте, во время сезона будут мобилизованы четыре рабочие группы для организации и координации мероприятий по борьбе с саранчовыми вредителями по всему региону. В борьбе с саранчой в регионе будут задействованы 324 человека. В том числе 230 научных специалистов будут привлечены к сезонным работам за счет средств местного бюджета, - отметил спикер.

В настоящее время проводится весенний мониторинг зимующих личинок вредителя тли.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото из открытых источников.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

По информации акимата города, уборке территории приняли участие 1782 человека из 119 учреждений Кызылорды. Были очищены скверы, аллеи, дворы многоквартирных жилых домов. Всего собрано и вывезено 250 м3 мусора. Задействовано 42 единицы техники.

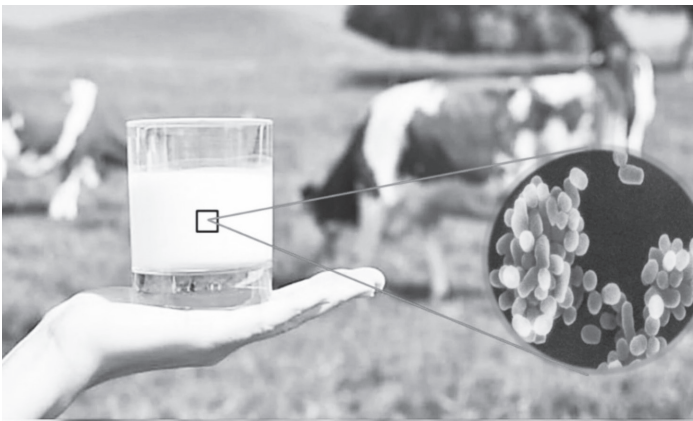
По материалам А.Жармановой, Kyzylorda-news.kz, фото: акимат Кызылорды.

Жители Кызылординской области активно поддерживают экологическую акцию «Таза Қазақстан», реализуемую по инициативе Президента Касым-Жомарт Токаевым.

Вот и в минувшую субботу кызылординцы вышли на улицы областного центра для санитарной очистки и благоустройства родного города.

БРУЦЕЛЛЕЗ АУРУЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ ТУРАЛЫ

Бруцеллез - еңбекке деген қабілетті ұзақ уақытка дейін жоғалтатын аса қауіпті ауру. Бруцеллез ауруы - жануар мен адамға ортақ жұқпалы дерттердің бірі. Бруцеллез тудырушы микробтар тобын бруцелла деп атайды. Бруцеллезбен барлық ауылшаруашылық малдары, соның ішінде әсіресе, қой, ешкі, ірі қара және шошқа түліктері көбірек ауырады. Бруцелла бактериясы суда - 3 айға дейін, мұз болып қатқан етте 10 айdan көп, сүтте 10-30 күн, топырақта 1,5-6 ай, брынза, май, сыр, айран өнімдерінде 10-3,4 ай, етте 12-47 күн, тұздалған теріде 2 ай, жүнде 2-3 ай сақталады. Бруцеллез қоздырғыштары ауру малдың етінен де, сүт өнімдерінен де жұға береді. Сондықтан сүтті тек қайнатылғаннан кейін ғана пайдалану қажет, шикі немесе шала піскен етті жеудің қатерлі екенін естен шығармау керек.

ҚҰТЫРМА-ВИРУС АРҚЫЛЫ ТАРАЛАТЫН, ТЕЗ ӨРБИТІН ЖҰҚПАЛЫ АУРУ

Бұл ауру адам баласына өте ерте заманнан таныс болғанымен әлі күнге дейін ауруды тудыратын қоздырғышқа тікелей әсер ететін емі жоқ қауіпті аурулардың қатарына жатады. Құтырманың вирусы қарым-қатынас арқылы, яғни ауру жануар тістеген, сілсекейленген кезде беріледі. Құтырма ауруы адамнан адамға өте сирек беріледі. Адамдар тез арада арнайы ем

қабылдасам, құтырмамен ауру жағдайлары 100% қайғылы жағдайға әкеліп соқтырады. Негұрлым ерте жасалған ем соғұрлым нәтижелі болмақ. Құтырма белгілі бір мерзімді талтамайды, жылдың кез-келген уақытында кездеседі. Құтырмамен ауырған адамдарда аурудың жасырын кезеңі 7 күннен 1 жылға дейін созылады. Тістеген жер ауырып ысиды. Алқынып демалады, түрі жаңа ғана қылаған адам сияқты болады. Ауырсынып және қиналып жұтынады, аузының сілекейі қоюланып, желімдесе береді. Адамдарда ауру басталғанда алғашқы белгілері тістелген жердің қышуы, жазылған

Ауру сырқаттың барлық мүшесіне зиянын тигізеді. Атап айтсақ, буындардың, жүрек-қан тамырларының, демалу және ас қорыту жүйелерінің, зәр шығару органдарының, орталық жүйке жүйесінің, лимфа түйіндерінің, көк бауырдың жұмысын нашарлатады, көз бен құлақтың көру және есту қабілеті төмендейді. Егер толық ем қабылдасам, адамның мүгедек болып қалуы ықтимал.

Аурудың негізгі белгілері мыналар: дене қызуының ұзақ уақыт көтерілуі, қалтырап тону, бастың ауыруы, әлсіреу, дененің түршігуі және қатты терлеу, әсіресе, түнге қарай бірнеше аптадан соң буындар ісініп, ауыра бастайды. Егерде осы айтылған белгілер сізді мазаласа, дәрігерлік көмекке жүгінгені дұрыс. Бруцеллез ауруының ең қатерлі, көп тарайтын мәзілі көктемгі мал төлдету мен қой қырку кезеңі. Осы науқандар кезінде әсіресе, сақтық шараларын қатаң орындап, мал шаруашылығына араласатын адамдарды арнаулы киімдер мен резеңке қолғап, етік және тағы басқа керекті жабдықтармен қамтамасыз ету керек.

Жұмыстан кейін қолды бірнеше рет сабындап жуу, түсік түскен жерді арнаулы дөрімен дезинфекциялау, қолдағы ұсақ жарақаттарды уақытында емдеп, қолға арнаулы қолғап киіп жұмыс істеу-осының бәрі адамның жеке басының бруцеллез ауруынан сақтану шаралары болып табылады.

Аурудың жұғуының алдын алу үшін:

- ауру жануарды уақытында анықтау және оқшаулау;
- жануарға күтім жасағанда арнайы киімді (халат, клеенкалы алжапқыш, резіңке етік және қолғапты) қолдану;
- жан-жануарларға күтім жасау ережелерін сақтау;
- арнайы ертілдімен жануар тұратын жерді зақимсыздандыру;
- қауіпті топқа жататын адамдар (сауыншылар, малшылар, ет комбинатының қызметкерлері) үшін бруцеллезге қарсы екіге қолдану;
- жүйелі профилактикалық тексеруден кемінде жылына 1 рет өту;
- жануарларға күтім жасайтын тұлғалар үшін жеке тазалық ережесін сақтау, сабынды ыстық сумен үнемі қолды жуу;
- жаңа сауылған сүтті тұтынбау, тек қайнатылған немесе пастерленген сүтті тұтыну;
- етті жылумен мұқият өңдеу қажет;
- ілеспе құжаттары жоқ ет және сүт өнімдерін жабайы сауда орындарынан сатып алмау.

Сіз осы жоғарыда айтылған қарапайым талаптарды орындай отырып, өзіңізді, жаңаңызды бруцеллез ауруынан сақтай аласыз. « Ауырып ем іздегенше, ауырмайтын жол ізде » деген қағидады берік есте ұстағыңыз жөн. Аурудың адамнан адамға емес, тек ауру малдан ғана жұғатынын есте ұстағыңыз керек.

Жаалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Баскармасы.

жарақаттар мен тыртықтар қайтадан қабынуы болып табылады. Құтырмамен ауырған адам тұйық болады, адамдармен араласудан қашады, ұйқысы бұзылып, әлсіздік пайда болады. Аурудың бастапқы кезеңі өткеннен кейін дене қызуы көтеріледі, суды көргенде немесе есіне түсіргенде жұтынуудың бұзылуы мүмкін. Көп ұзамай аэрофобия, яғни ауаның кез келген қозғалысы, науқаста қылғиымен жалғасатын ұстамаға әкеліп соғады, ондай жағдай жарық түскенде, қатты дыбыстанда болуы мүмкін. Ұстамадың соңында ауыздан көп мөлшерде сілекей бөлінеді. Адамды урей билейді, ашуланшақ келеді, құтырынып аласұрады, дене құрысып сал болып қалады.

Құтырмамен ауырған адамның 100% жағдайда өлім жағдайымен аяқталатынын ескерткіміз келеді. Егер сізге біреуді тістеген немесе қапқан жануар құтырған болуы мүмкін деген ой келсе желел түрде хирург дәрігеріне қаралу керек. Жарақаттаған жануардың иесінің аты-жөні, мекен жайын білу керек. Қандай жағдайда да жануарды өлтіруге болмайды, себебі жарақаттаған жануарды мал дәрігеріне көрсетіп 10 тәулік бойы бақылау керек. Мал дәрігері сол жануардың денсаулығы жайлы анықтама беруі шарт. Тістеген жерді кір сабынның судағы ертілдісімен, ағынды судың көп мөлшерімен, сүтегі асқын тотғымен жақсылап тазартып, жарақатты жаппай ашық қалдырыңыз.

Зардап шеккен адамды ауруханаға апарыңыз, сол жерде оған құтырмаға қарсы егу жұмыстары жүргізіледі. Егу жұмыстарын өз бетімен тоқтатуға немесе медицина қызметкерлері белгілеген тәртіпті (арак ішіп, ашы тағамдарды жеуге) бұзуға болмайды, мұндай жағдай орын алса жүргізілген емдік шаралардың пайдасы шамалы болып, тиімділігі төмендейді. Осы жайттарды алға қоя отырып халықты иттің тістеуінен, басқада жануарлардың тістеуінен, жабайы аңдардың сілемейленуінен сақтанып жүруге және тістеген жағдайда дереу медициналық көмекке жүгінуге шақырамын.

К.ДУЙСЕНБИЕВА,

Жанакорған аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Баскармасының жетекші маманы.

ТЕК ҚОЛМА-ҚОЛ ТӨЛЕМ: САТУШЫЛАРДЫҢ МҰНДАЙ ТАЛАПТАРЫ ЗАҢДЫ МА?

Қазалы ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер Баскармасы жеке кәсіпкерлер өткізген тауарлары (көрсетілген қызметтері) үшін қолма-қол ақша төлеуді талап етіп, қолма-қол ақшасыз төлемдерді қабылдаудан бас тарту жағдайлары кездесіп жатқаны хабарлайды.

Қолма-қол ақшасыз төлемдерді қабылдаудан бас тарту заңсыз болып табылады, себебі «Төлемдер және төлем жүйелері туралы» Қазақстан Республикасы Заңының нормаларында әртүрлі төлем әдістері - банк картасы, QR төлемі немесе қолма-қол ақша қарастырылған (25-бап).

Кәсіпкерлердің төлем карточкаларын пайдалана отырып төлемдерді қабылдаудан бас тартқаны үшін бірінші рет ескерту түрінде әкімшілік жауапкершілікке тарту, ал қайталап заң бұзғаны үшін 157 280 теңге (40 АЕК) мөлшерінде айыппұл салу көзделген (ҚР Әкімшілік құқық

бұзушылық туралы кодексінің 194-бабы).

Қолма-қол ақшасыз төлемдерді қабылдаудан бас тарту фактілері анықталған жағдайда мемлекеттік кірістер органдарына хабарлауыңыз қажет (Сіз eQutish арқылы міндетті растайтын құжаттар қосымшасы мен қолма-қол өтініш-шағым бере аласыз).

Тауарларды сату немесе қызмет көрсету кезінде кәсіпкерлер де сатып алушыға фискалдық түбіртек беруі міндетті. Фискалдық түбіртектегі беруден бас тартқан жағдайда әкімшілік жауапкершілік көзделетінін хабарлайды.

Г.ЖАҚСЫБАЕВА,

Қазалы ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер Баскармасының бас маманы.

ALLIANZ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕЙТИНГІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖҮЙЕСІНІҢ ОРНЫ ЖОҒАРЫЛАДЫ

Сақтандыру саласындағы Allianz жетекші компаниясы өзінің Allianz зейнетақы индексі (Индекс) пайдалана отырып, 71 елдің зейнетақы жүйесі талданған жаһандық зейнетақы есебінің жаңа басшылығын шығарды. Онда Қазақстан Австрия, Испания, Чили, Сингапур, Гонконг, Қытай және басқа да көптеген елдерден озып, 26-орынға орналасты (2023 жылы Қазақстан Индекстегі 75 елдің ішінде 34-орынға не болған еді).

Allianz зейнетақы индексі (API) зейнетақы жүйелерінің тұрақтылығы мен тұтастығын кешенді бағалауға негізделген. Ол үш ішкі индекстен және 1-ден 7-ге дейінгі шәкілі бойынша бағаланған 40 түрлі өлшемнен тұрады, мұндағы 1 ең жақсы нәтижені білдіреді. Қазақстанның зейнетақы жүйесінің API индексі - 3,5 балл.

Демографиялық өзгерістердің қарқынын, мемлекеттік қарызды және жалпы өмір сүру деңгейін бағалайтын бірінші суб-индекс бойынша Қазақстанның жинаған ұпайы 4,1 балға жетті (2023 жылы - 3,5 балл). Бұл көрсеткіш БАӘ-де (2,3 балл), Австралияда (2,6 ұпай) және Израильде (2,9 ұпай) жоғары.

Зейнетақы жүйесінің тұрақтылығын бағалайтын екінші суб-индекс бойынша Қазақстан 3,6 балл жинады (2023 жылы - 3,6 балл). Бұл суб-индекстегі ең жақсы нәтижелерді Индонезия, Дания және Болгария (2,1-ден 2,3-ке дейінгі ұпайлармен) негізінен зейнет жасын ұлғайту және олардың зейнетақы жүйелеріне қор құрамдауыштарына енгізу арқылы көп жеткізді.

Зейнетақы жүйесінің қарттық кезеңде өмір сүрудің лайықты (жеткілікті) деңгейін қамтамасыз ете алатынын бағалайтын үшінші суб-индекс бойынша қазақстандық зейнетақы жүйесі 3,2 балл (2023 жылы - 3,3 балл) жинады. Дания, Нидерланды және Жаңа Зеландия - осы рейтингтің көшбасшылары (ұпайлары 1,7-ден 2,0-ге дейін), олар зейнетақы жүйесінің екінші және үшінші деңгейлерінің мықты қор құрамдауыштарына ие. Есепке сай, барлық талданған зейнетақы жүйелері бойынша орташа балл 3,7 болды. Allianz нұсқасы бойынша зейнетақы жүйесі ең жақсы ел - Дания. 2023 жылы да осы ел көпті бастаған еді, жинаған ұпай саны - 2,3. Екінші және үшінші орында - Нидерланды мен Швеция (2,6 балл), одан әрі Жаңа Зеландияны ығыстырып, 2,7 балл жинаған Жапония төртінші орынға жайғасты. Жаңа Зеландия 2,8 балл, Израиль - 3, Австрия, Ұлыбритания, Норвегия және АҚШ - 3,2 балл жинады.

Рейтингтегі ең төменгі орындарды Марокко, Үндістан, Лас-Малайзия, Шри-Ланка елдерінің зейнетақы жүйелері алады (4,5-тен 5 ұпайға дейін). Бұл елдерде халықты зейнетақы жүйесімен қамту мәселесі аса өткір болуы мүмкін, себебі - бейресми жұмыспен қамту басым.

Есепте халықтың қартаюу мәселесіне ерекше назар аударылады. БҰҰ-ның соңғы болжамдарына сәйкес алдағы 25 жыл ішінде 65 және одан жоғары жастағы адамдардың саны 2 есеге жуық, яғни қазіргі 857 миллионнан 2050 жылы 1 578 миллионға дейін өсетінін атап өтілген. Бала туу деңгейінің төмендеуі еңбекке қабілетті жастағы халық санының өсуін бауылатып, қасырдың ортасына қарай 15 пен 64 жас аралығындағы әрбір 100 адамға 65 жасстан асқан 26 адам келетін болады. Ал қазіргі уақытта бұл көрсеткіш саны 16 адамға тең. Бүкіл жер шарының 75% құрап, талдауға түскен 71 елдегі туу деңгейі Гонконгтағы бір әйелге 0,7 баладан, Нигерияда 4,4 балаға дейін құбылып отырады. Бұл елдер, сондай-ақ, өмір сүру ұзақтығының да жоғарғы және төменгі шектерін көрсете алады. Гонконгта - орта есеппен 85,6 жыл болса, Нигерияда - 54,6 жыл. Зейнет жасындағы адамдардың еңбекке қабілетті жастағы 100 адамға шаққандағы санын көрсететін демографиялық жүктеме коэффициентінің (ДЖК) көрсеткіштері әр елде әртүрлі. Индустриалдық жағиан дамыған елдердің көпшілігінде ДЖК-ның жалпы деңгейі алаңдаушылық тудыра, көптеген дамушы елдерде жылдам қартаю қарқыны алаңдаушылыққа себеп болып отыр. Қартаю қарқыны ең жылдам елдер - Гонконг, Оңтүстік Корея, Тайвань және Сауд Арабиясы. Десек те, 2050 жылы әлемдегі ең «қарі» 20 ел негізінен ЕО-ға мүше елдерден тұратын болады: Италия, Испания, Греция және Португалия елдерінде ДЖК 60%-аады. Нигерия, Кения және Пәкістандағы туу деңгейі әлі де жоғары, ал өмір сүру ұзақтығының салыстырмалы түрде төмен болуына орай, халқы ең жас мемлекеттер қатарында болады.

ҚҰРМЕТТІ САЛЫҚ ТӨЛЕУШІЛЕР!

Мемлекеттік кірістер комитеті "Азаматтарға арналған үкімет" мемлекеттік корпорациясымен бірлесіп Бірыңғай байланыс-орталығында салық берешегінің бар/жоқтығын автоматты тексерудің тез бейімделетін сервисін іске қосты.

Ол үшін жеке тұлғаға 1414 нөміріне қонырау шалып, дауыстық роботқа қарыз туралы сұрақ қоюы жеткілікті.

Абонентті сәйкестендіру телефон нөмірі және абоненттің ЖСН нөмірі арқылы автоматтандырылған тәртіпінмен мобильді азаматтары базасында тіркелген нөміріне жерілетін SMS -коды бойынша қамтамасыз етіледі.

Қарыз болған жағдайда дауыстық роботтың жауабымен қатар салық төлеушіге қарыз сомасы көрсетіле отырып смс жіберіледі.

Қызылорда қаласы бойынша

Мемлекеттік кірістер Баскармасы.

УВАЖАЕМЫЕ НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКИ!

Комитет государственных доходов совместно с Госкорпорацией «Правительство для граждан» запустил динамический сервис автоматической проверки наличия/отсутствия налоговой задолженности в Едином контакт-центре. Для этого физическому лицу достаточно позвонить на номер 1414, озвучив голосовому роботу вопрос о задолженности.

Идентификация обеспечивается по номеру телефона, ИИН абонента и SMS-кодом, который направляется абоненту на номер, зарегистрированный в базе мобильных граждан.

При наличии задолженности наряду с устным ответом голосового робота налогоплательщику направляется смс с указанием суммы задолженности.

Управление государственных доходов по городу Кызылорда.

В КЫЗЫЛОРДЕ ПРОВОДИТСЯ ОПМ «НЕРЕСТ»

Департамент полиции Кызылординской области совместно с областной территориальной инспекцией лесного хозяйства и животного мира проводит оперативно-профилактическое мероприятие «Нерест».

По итогам 14 дней ОПМ в регионе выявлено 57 административных и 3 уголовных правонарушений.

Полицейские напомнили, что во время нереста рыбалка запрещена. Предусмотрена ответственность в рамках статьи 383 кодекса Республики Казахстан Об административных правонарушениях.

- Напоминаем, что за нарушение правил рыболовства, а также правил осуществления других видов использования рыбных ресурсов и других водных животных без признаков уголовно-наказуемого деяния влечет штраф для физических лиц в размере десяти, для субъектов малого предпринимательства-тридцати, для субъектов среднего предпринимательства -пятидесяти, для субъектов крупного предпринимательства – в размере ста месячных расчетных показателей, - отметили в ведомстве.

По материалам Kyzylorda-news.kz.

АЛКОГОЛЬ ӨНІМДЕРІН САТУҒА ЛИЦЕНЗИЯНЫ ҚАЛАЙ АЛУҒА БОЛАДЫ?

Өтініштерді қабылдау және лицензия беру "электрондық үкімет" веб-порталы арқылы жүзеге асырылады www.egov.kz (<http://internal.license.kz>).

Алкоголь өнімін сақтауға және бөлшек саудада сатуға лицензияны мемлекеттік кірістер департаменті береді.

Алым сомасы белгіленген ставкалар бойынша есептеледі және лицензия алғанға дейін уәкілетті мемлекеттік органға тиісті құжаттар берілгенге дейін алым төлеушінің орналасқан жері бойынша 105402 "лицензиялық алым" КБК төленеді.

"Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" Қазақстан Республикасы Кодексінің 554-бабына сәйкес алкоголь өнімін сақтауға және өткізуге лицензия алған кезде алкоголь өнімін бөлшек саудада өткізуге белгіленген ставкалар бойынша - 105402 КБК – ға лицензиялық алым төленеді-Астанада, Республикалық маңызы бар қалаларда және облыс орталықтарында-100 АЕК, басқа қалалар мен кенттерде – 70 АЕК, ауылдық елді мекендерде-30 АЕК.

"Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының 16.05.2014 жылғы №202-V Заңына сәйкес алкоголь өнімін сақтауға және бөлшек саудада өткізуге лицензия алу үшін қажетті құжаттардың тізбесі (барлық құжаттар электрондық түрде ұсынылады):

- мәлімдеме;
- бюджетке лицензиялық алымның төленгенін растайтын құжаттың көшірмесі;
- денсаулық сақтау, білім беру ұйымдарының, дене шынықтыру-сауықтыру, спорттық және спорттық-техникалық құрылыстардың, автожанармай құю станцияларының, сауда базарларының, мәдени-демалыс ұйымдарының ғимараттары мен аумақтарынан тыс орналасқан тұрақты тұруға, максаттарға қарағанда өзге де максаттар үшін пайдаланылатын стационарлық үй-жайларға жалдау немесе өтеусіз пайдалану шартының көшірмесі осы Шарттар бір жылдан кем мерзімге жасалған жағдайда – нелену (пайдалану), өтеусіз пайдалану;
- электрондық құжат нысанында алкоголь өнімін сақтау және бөлшек саудада өткізу жөніндегі қызметті жүзеге асыру үшін біліктілік талаптарына мәліметтер нысаны.

Сырдария ауданы бойынша

Мемлекеттік кірістер Баскармасы.

«БЖЗК» АҚ баспасөз орталығы.

ЭКОЖАҒАЛЫҚТАР

ЭКОНОВОСТИ

КОРИЦА ПРОТИВ ГРИБКОВ
И НАСЕКОМЫХ: ПРОСТОЕ
СРЕДСТВО ДЛЯ САДОВОДОВ

Одна из самых распространенных кухонных приправ может оказаться полезной и на дачном участке. Речь идет о корице, сообщает Mirror со ссылкой на рекомендации специалистов компании Gardening Know How.

По словам экспертов, корица обладает антисептическими и противогрибковыми свойствами, что делает её эффективным натуральным средством против грибковых болезней, поражающих более 360 видов растений. Среди них - горох, фасоль, салат и представители семейства крестоцветных, включая капусту и брокколи.

Одно из наиболее распространенных заболеваний - слизистая плесень - проявляется в виде водянистых пятен на листьях. Со временем листья желтеют, вянут и отмирают. Чтобы справиться с проблемой, специалисты рекомендуют приготовить противогрибковый спрей на основе корицы: одну-две чайные ложки молотой корицы нужно засыпать в воду и оставить на ночь. После настаивания раствор процеживают через кофейный фильтр и переливают в пульверизатор. Полученным составом следует опрыскивать пораженные участки растений.

Кроме того, корица известна своим отпугивающим действием на муравьев и может использоваться в качестве натурального инсектицида.

По материалам gismeteo.ru,
фото © Shutterstock/FOTODOM.

БУМАЖНЫЕ
СТАКАНЧИКИ НЕ ТАК
ЭКОЛОГИЧНЫ,
КАК КАЖУТСЯ

Бумажные стаканчики на первый взгляд кажутся экологичной альтернативой пластиковым, однако их воздействие на окружающую среду далеко не столь безобидно. Об этом рассказала «Газете» специалист по переработке отходов Ирина Кириш.

По словам эксперта, бумажные стаканчики быстро теряют форму при контакте с жидкостью. Чтобы избежать протекания, производители наносят на внутреннюю поверхность тонкий защитный слой. Чаще всего это полиэтилен, резина - другие полимеры.

Именно это покрытие делает такие изделия трудными для переработки. Возможность повторного использования зависит от технологии разделения слоев. В некоторых случаях полимерный слой можно отделить, а бумагу направить на переработку, например, в пульперкартон - прессованные волокнистые изделия. Полиэтилен, в свою очередь, можно переработать в гранулы и использовать в продукции даунцикллинга - изделий более низкого качества, чем оригинальный материал.

Если же такой стаканчик попадает на свалку, бумажная часть разлагается примерно за 12 месяцев. Полимерная оболочка также подвержена разрушению, но этот процесс занимает гораздо больше времени и часто сопровождается загрязнением окружающей среды.

Таким образом, экологичность бумажных стаканчиков напрямую зависит от способа их утилизации и наличия соответствующих перерабатывающих мощностей.

По материалам gismeteo.ru,
фото © Shutterstock/FOTODOM.

Құрылтайшы -
Қызылорда
облыстық
«Сыр Табиғаты»
занды тұлғалар
Ассоциациясы

Редактор
Акбота Абеннова

Газет Қазақстан
Республикасы
инвестициялар және
даму Министрлігі
байланыс,
ақпараттандыру және
Ақпарат Комитетінде
қайта тіркелген.

Тіркеу куәлігі
№15905-Г, 25.03.2016ж.

Жекеленген
авторлардың пікірі
редакция көзқарасын
білдірмейді,
қолжазбалар
қайтарылмайды.
«Сыр Табиғаты»
газетінде жарияланған
мақала көшіріліп
басылса, сілтеме
жасалуы міндетті.

Жарнама және
хабарландыру мәтіні
мен мазмұнына
редакция жауап
бермейді.

Газет редакцияның
компьютер
орталығында теріліп,
беттеліп, «ASU» баспа
үйі» ЖШС сенімгерлік
басқаруындағы
«Сыр медиа» ЖШС
баспаханасында
басылды.
Тел: 8(7242) 40-06-68

Газеттің басылу
сапасына баспахана
жауапты.

Офсеттік басылым.
Көлемі 2 баспа табақ.

Жазылу индексы - 68116

Редакцияның
мекен-жайы:
Қызылорда қаласы,
Қайнарбаев көшесі, №33.
Толық мәлімет алу үшін:
8-777-563-76-92
телефонына хабарласуға
болады.

E-mail: syr.tabigaty@gmail.com

Басылым апта
сайын жарық
көреді

Тапсырылыс
№ 658

Таралым 500

ТОО «КазЭкосистемс»

(гослицензия 01259 №0042510
от 25.09.2008 г.) представляет
следующие виды услуг в области
охраны окружающей среды:

1. Оказание консультационных услуг
в области охраны окружающей среды

3. Организация в проведении
общественных слушаний

5. Подготовка послепроектного
анализа отчета о возможных
воздействиях

6.1 Разработка проектов нормативов
эмиссий (нормативы допустимых
выбросов, нормативы допустимых
сбросов)

6.3 Составление паспорта опасного
отхода

6.5 Составление проекта плана
мероприятий по охране
окружающей среды

8. Разработка раздела «Охрана
окружающей среды» в составе
проектной документации
при подготовке декларации
для III и IV категории

10. Составление проектов
обоснования санитарно-защитной
зоны (предварительная,
окончательная)

12. Консультация и содействие в
формировании пакета документов
для получения лицензии для
юридических лиц, занимающихся
деятельностью по переработке,
обезвреживанию, утилизации
и (или) уничтожению опасных
отходов.

2. Составление и содействие в подаче
заявления о намечаемой деятельности в
уполномоченный орган
в области ООС

4. Подготовка отчета о возможных
воздействиях при оценке
воздействия на окружающую среду

6. Составление заявления на
получение экологического
разрешения на воздействие,
в том числе:

6.2 Составление программы
управления отходами для I и II
категории

6.4 Разработка программы
производственного экологического
контроля (ПЭК)

7. Составление отчета
производственного экологического
контроля

9. Подготовка и содействие в подаче
декларации о воздействии на
окружающую среду
для III категории

11. Составление квартальных отчетов,
согласно условий экологического
разрешения, статистических отчетов,
налоговых отчетов по форме 870.00.

Наш адрес: г. Кызылорда,
ул. Байтурсынова, 48.
эл.адрес kazecosystems@mail.ru
тел. 8 7242 27 52 99

ПРИБРЕТАЙТЕ ПОДПИСКУ
И ПОЛУЧАЙТЕ СВЕЖИЕ
ВЫПУСКИ ГАЗЕТЫ ПО
ЭЛЕКТРОННОМУ АДРЕСУ

syr.tabigaty@gmail.com
www.syrtabigaty.kz

Наш адрес: г.Кызылорда, ул.Кайнарбаева, 33
+7 777 563 76 92

